

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра Економіки та митної справи
(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 05 Лідерство та командоутворення
(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма: Управління персоналом та економіка праці, Митна справа, Цифрова економіка та електронний бізнес
(назва освітньої програми)

Спеціальність: 051 Економіка
(найменування спеціальності)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові наук
(найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень освіти
(назва ступеня вищої освіти)

Затверджено на засіданні кафедри
Економіки та митної справи
(найменування кафедри)

Протокол № 2 від 21.09.2022 р.

м. Запоріжжя 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	ОК 05Лідерство та командоутворення Навчальна дисципліна обов'язкова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	Карпенко Н. М., доцент кафедри економіки та митної справи, к.держ.упр., доц.
Контактна інформація викладача	7698454, телефон викладача 0677306181, e-mail: natalyakarpenko@i.ua
Час і місце проведення навчальної дисципліни	згідно до розкладу занять - https://zp.edu.ua/kafedra-ekonomiky-ta-mytnoyi-spravy дистанційне навчання – https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=2800
Обсяг дисципліни	Кількість годин – загальний обсяг 150 годин, Кредитів – 5 кредити ЄКТС розподіл годин: 30 годин лекційних, 30 годин практичних, 90 годин самостійна робота, вид контролю – екзамен.
Консультації	Згідно з графіком консультацій https://zp.edu.ua/kafedra-ekonomiky-ta-mytnoyi-spravy
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
Пререквізити - відсутні Постреквізити: Освітня компонента: «Креативна економіка», «Основи підприємницької діяльності», «Основи управління» для ОП Управління персоналом та економіка праці, ОП Митна справа, ОП Цифрова економіка та електронний бізнес; «Управління персоналом (у т.ч. курсова робота)» для ОП Управління персоналом та економіка праці	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
«Лідерство та командоутворення» - це фундаментальна дисципліна, завдяки якій студент набуває теоретичних і практичних знань та навичок використання сучасних методологій та засобів із питань лідерства та формування команд. Вивчення навчальної дисциплін «Лідерство та командоутворення» дозволить сформувати у майбутніх фахівців компетентності, необхідні для того щоб, виявляти, розвивати і вдосконалювати особисті лідерські якості та будувати ефективну команду. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Лідерство та командоутворення» у поєднанні з іншими дисциплінами (згідно матриць відповідності програмних компетентностей компонентам освітніх програм) у студентів будуть сформовані: загальні компетентності: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до адаптації та дій в новій ситуації. здатність бути критичним і самокритичним; здатність приймати обґрунтовані рішення; навички міжособистісної взаємодії; здатність діяти соціально відповідально та свідомо. спеціальні (фахові) компетентності: розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки; здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових	

відносин; здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

очікувані програмні результати навчання (у поєднанні з результатами інших дисциплін згідно матриць забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами ОП):

асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу;

відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя;

визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку;

демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Лідерство та командоутворення» є формування у студентів теоретичних знань і практичних вмінь використання класичних та сучасних методологій та засобів із питань лідерства та формування команд.

5. Завдання вивчення дисципліни

Методичні – викласти теоретичні основи та методологічні закономірності основних понять та ключових положень теорій лідерства та застосування в практичній діяльності сучасних команд вітчизняних підприємстві.

Пізнавальні – сформулювати уявлення про сучасний стан факторів впливу на роботу лідера та команди, визначати принципи ефективної влади лідера, міжособистісні ролі в команді, типи лідерів. Працювати над власним емоційним інтелектом.

Практичні – формувати практичні навички роботи студентів зі спеціальною літературою, орієнтувати їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних норм у виявленні, розвитку і вдосконаленні особистісних лідерських якостей менеджера та ефективного формування команди.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи лідерства.

Тема 1. Лідерство: сутність, сучасні концепції, лідерський потенціал.

Сутність лідерства.

Сучасні концепції лідерства.

Тема 2 Класичні теорії управління.

Теорія раціоналізації Ф. Тейлора.

Адміністративна теорія А. Файоля.

«Класична теорія» М. Вебера

Концепція управління М. Фоллетт.

Теорія «людських відносин» Е. Мейо.

Ієрархічна теорія потреб А. Маслоу.

Тема 3. Лідерство в сучасній управлінській парадигмі.

Лідерство та його класифікації.

Нова реальність лідерства.

Тема 4. Лідерство, влада і вплив.

Типи лідерства, які відповідають трьом аспектам групової культури.

Принципи ефективної влади лідера.

Змістовий модуль 2. Основи формування команди.

Тема 5. Лідерство і менеджмент.

Відмінності між лідером і менеджером.

Відмінність лідерства від управління.

Тема 6. Поведінкові та ситуативні теорії лідерства.

Дослідження стилів лідерства К. Левіна. Авторитарний, демократичний, ліберальний стилі.

Теорія лідерства Макгрегора.

Дослідження Блейка-Моутона.

Ситуативна модель Врума-Йеттона-Яго
Ситуативна теорія Херсі-Бланшара

Тема 7. Теорія рис.

Поняття особистості. Критерії оцінки особистості.
Характерні особливості лідерів ХХ-ХХІ ст.

Тема 8. Комунікативні навички лідера.

Вербальні та невербальні навички комунікації.
Успішні виступи та презентації.
Нетрадиційні методи та техніки вирішення проблем.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин
1-2.	Лідерство: сутність, сучасні концепції, лідерський потенціал.	Лекція	4
1-2.	Лідерство: сутність, сучасні концепції, лідерський потенціал.	практичне	4
3-4.	Класичні теорії управління.	Лекція	4
3-4.	Класичні теорії управління.	практичне	4
5-6.	Лідерство в сучасній управлінській парадигмі.	Лекція	4
5-6.	Лідерство в сучасній управлінській парадигмі.	практичне	4
7.	Лідерство, влада і вплив.	Лекція	2
7.	Лідерство, влада і вплив.	практичне	2
8-9.	Лідерство і менеджмент.	Лекція	4
8-9.	Лідерство і менеджмент.	практичне	4
10-12.	Поведінкові та ситуативні теорії лідерства.	Лекція	6
10-12.	Поведінкові та ситуативні теорії лідерства.	практичне	6
13-14.	Теорія рис.	Лекція	4
13-14.	Теорія рис.	практичне	4
15.	Комунікативні навички лідера	Лекція	2
15.	Комунікативні навички лідера	практичне	2

8. Самостійна робота

Зміст самостійної роботи для студентів денної та заочної форм навчання:
1. Поглиблене вивчення питань тем за методичними вказівками викладача.
2. Систематичне опрацювання лекційного матеріалу, запропонованої базової та допоміжної літератури з питань курсу.
3. Систематична підготовка до семінарських занять відповідно до запропонованих планів їх проведення (переліку питань).

У процесі вивчення курсу для поточного контролю самостійної роботи студентів денної форми навчання та якості засвоєння ними матеріалу викладач використовує: - опитування студентів під час семінарських занять, відповіді на запропановані командні та індивідуальні роботи; активність під час ділових ігор на семінарських заняттях; - залучення студентів до дискусії з теми семінарського заняття з наступною оцінкою ініціативи та здатності до аналізу дискусійних питань; - проведення тестування. Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачає самостійне вивчення окремих питань тем за методичними вказівками викладача. Студент має опрацювати необхідний обсяг навчальної літератури. У ході засвоєння програми курсу, під час підготовки до тестування, студентам рекомендується звертатись до першоджерел, рекомендованих посилань на платформи і до монографічної літератури, в якій висвітлено основні погляди на відповідні проблеми.

Студенти мають змогу завантажити свої напрацювання в moodle.

№ тижня	Назва теми	Види СР	Кіл-ть годин	Контрольні заходи
1, 2	Лідерство: сутність, сучасні концепції, лідерський потенціал.	Конспект теми, підготовка до практичного заняття, індивідуальне домашнє завдання, тестування,	10	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання, оцінювання

		презентація, усна доповідь, індивідуальна робота з кейсами.		презентації індивідуального домашнього завдання. Тестування для самоконтролю в системі дистанційного навчання (тести до тем 1).
1, 2		Виконання ІДЗ	2	
3,4	Класичні теорії управління.	Конспект теми, підготовка до практичного заняття, індивідуальне домашнє завдання, презентація, захист командного домашнього завдання, підготовка до контрольної роботи за темою.	5	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання, усна доповідь, оцінювання командної робота.
3, 4		Виконання ІДЗ	2	
5,6	Лідерство в сучасній управлінській парадигмі.	Конспект теми, підготовка до практичного заняття, презентація, командне домашнє завдання, індивідуальна робота з кейсами, командна робота з кейсами.	10	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання, захист командного домашнього завдання, індивідуальна робота з кейсами, командна робота з кейсами.
5, 6		Виконання ІДЗ	1	
7	Лідерство, влада і вплив.	Конспект теми, підготовка до практичного заняття, індивідуальне домашнє завдання, усна доповідь, командна робота з кейсами, презентація.	10	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання, оцінювання презентації індивідуальних домашніх завдань, усна доповідь, індивідуальна робота з кейсами, командна робота з кейсами.
7		Виконання ІДЗ	1	
8,9	Лідерство і менеджмент.	Конспект теми, підготовка до практичного заняття, індивідуальне домашнє завдання, тестування.	10	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання, оцінювання індивідуального домашнього завдання, індивідуальна робота з кейсами, командна робота з кейсами. Тестування для самоконтролю в системі дистанційного навчання (тести до тем 5)
8,9		Виконання ІДЗ	2	
10,11, 12	Поведінкові та ситуативні теорії лідерства.	Конспект теми, підготовка до практичного заняття,	10	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання

		індивідуальні домашні завдання, командне домашнє завдання, презентації, тестування, ділові ігри, усна доповідь, індивідуальна робота з кейсами, командна робота з кейсами.		поточного письмового завдання, оцінювання презентації індивідуальних домашніх завдань, захист командного домашнього завдання, індивідуальна робота з кейсами, командна робота з кейсами, участь в ділових іграх. Тестування для самоконтролю в системі дистанційного навчання (тести до тем 6).
10,11, 12		Виконання ІДЗ	2	
13,14	Теорія рис.	Конспект теми, підготовка до практичного заняття, індивідуальне домашнє завдання, презентація.	10	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання, оцінювання презентації індивідуального домашнього завдання, індивідуальна робота з кейсами.
13,14		Виконання ІДЗ	2	
15	Комунікативні навички лідера	Конспект теми, захист індивідуального домашнього завдання, усна доповідь.	10	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання, оцінювання презентації індивідуального домашнього завдання.
15		Захист ІДЗ	3	Захист ІДЗ

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій <https://zp.edu.ua/kafedra-ekonomiky-ta-mupnoyi-spravu> (не менш ніж 0,3 години один раз на 2 тижні або за попередньою домовленістю);
- відеоконференція на платформі zoom (особиста або колективна) - ідентифікатор 624 119 9419 Код доступу: 5VirtW (не менш ніж 0,5 годин один раз на 2 тижні);
- листування за допомогою електронної пошти natalyakarpenko@i.ua (у форматі 24/7 кожного дня);
- відеозустріч, аудіоспілкування або смс у сервісі Telegram (за графіком консультацій викладача);
- спілкування по телефону (за графіком консультацій викладача).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Оцінка знань студентів здійснюється за кредитно-модульною системою. Навчальний семестр складається з двох змістовних модулів.

Для студентів денної форми навчання кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка екзамену визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Оцінювання знань студентів в університеті здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЕКТС –А, В, С, D, E, FХ, F).

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на лекційних, практичних або семінарських заняттях та самостійну роботу.

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Позитивну оцінку заслуговує студент, який виявив повне (певне) знання навчального матеріалу, успішно (частково) виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну літературу. Позитивна оцінка виставляється студентам, які засвідчили системні (не системні) знання понять та принципів навчальної дисципліни і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення (використання) під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінка «незадовільно» виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою, а також студентам, у яких відсутні знання базових положень навчальної дисципліни або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.

Критерії оцінювання курсу.

Для студентів денної форми навчання:

Робота на практичних заняттях:

1. Студент повинен розуміти зміст виконаної роботи (знати визначення понять, вміти пояснити значення і сенс будь-якого терміну, використовуюваного в роботі і т.п.).
2. У процесі підготовки і виконання практичної роботи студент може користуватися консультаціями викладача.
3. Студент має право на доопрацювання роботи (за вказівками викладача).

Критерії оцінки практичних робіт:

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю по кожному змістовному модулю враховуються наступні види робіт:

- активність роботи студента на семінарському занятті оцінюється до 2 балів;
- письмове виконання практичних завдань до 10 балів (4 практичних по 10 балів = 40 балів)
- захист командного домашнього завдання до 10 балів;
- захист індивідуального домашнього завдання до 20 балів (2 ІДЗ по 20 балів);
- аудиторна індивідуальна робота з кейсами до 5 балів;
- аудиторна командна робота з кейсами до 4 балів;
- контрольна робота до 10 балів (1 КР до 10 балів = 10 балів);
- тестування до 5 балів (3 тести по 5 балів = 15 балів).

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	PK1	T5	T6	T7	T8	PK2	
42	25	18	15	100	15	52	13	20	100	

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з даної навчальної дисципліни, є:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо).

Самостійна робота студентів

Виконання індивідуального завдання в 1 та 2 модулі надає студенту можливість отримати максимум 20 балів за кожне завдання. Захист відбувається на останній парі другого модуля, або в консультативні роботи викладача.

Критерії оцінки індивідуального завдання:

Кількість балів	Критерії оцінювання
20-16	Обрана студентом форма індивідуальної роботи характеризується підвищеною складністю; робота має самостійний, творчий характер; роботі притаманна внутрішня послідовність, логічність і завершеність
15-11	Робота має самостійний характер; роботі притаманна внутрішня послідовність, логічність і завершеність.
10-6	Робота не має самостійного характеру, містить хибні та неаргументовані висновки, не враховані зміни поточного законодавства; робота містить протиріччя, відсутня достатня аргументація висновків та завершеність у них.
5-1	Робота не має самостійного характеру; в роботі відсутні висновки; не відповідає вимогам що пред'являються до оформлення відповідного виду робіт;
0	Індивідуальна робота не виконана

Для студентів заочної форми навчання:

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою.

Правильність виконання, оформлення та повнота відповіді при захисті контрольної роботи оцінюється до 100 балів.

10. Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності:

Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.

Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.

Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів.

Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів

Політика щодо відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента):

Студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання семестрового індивідуального завдання. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні сформулювати загальні та фахові компетентності. Самостійну роботу студент може виконати у системі дистанційного навчання (<https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=2800>) з подальшим захистом. За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні

види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання (сервіс moodle).

Політика щодо дедлайнів.

Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика щодо оскарження результатів контрольних заходів:

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто. Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються.

Політика щодо дотримання прав та обов'язків студентів.

Права і обов'язки студентів відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Nakaz_N507_vid_10.12.21.pdf).

Політика щодо конфіденційності та захисту персональних даних.

Обмін персональними даними між викладачем і студентом в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3.